

Edukačný materiál pre pedagógov v oblasti kyberšikanovania

Riešenie kyberšikany a komunikácia

Základná

škola, Palešovo námestie 9, Spišské Podhradie
Palešovo námestie 9 Spišské Podhradie, 05304
IČO: 37873814

Vypracoval: Dost'bolo.sk, s.r.o.
Člen skupiny Osobnyudaj.sk
DUETT Business Residence
Námestie osloboditeľov 3/A
040 01 Košice

Obsah

Metódy a nástroje na riešenie kyberšikanovania	3
Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní, orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zákonnými zástupcami	5
Komunikácia so zákonnými zástupcami	10
Úrad komisára pre deti	11
Možné následky kyberšikany.....	12
Prípady kyberšikany z praxe.....	13
Príklady zo slovenských škôl	13
Príklady kyberšikanovania s tragickými následkami:	18

Metódy a nástroje na riešenie kyberšikanovania

Riaditeľ školy by mal v prvom rade zabezpečiť zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú. Učiteľ bezodkladne koná a snaží sa pomôcť dieťaťu v spolupráci s relevantnými článkami školského systému, teda rodičmi, dieťaťom, spolužiakmi, vedením školy, ďalšími odborníkmi v školstve ako psychológ, sociálny pedagóg či pri kontakte s políciou.

Následne je potrebné určiť v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania, zabezpečiť vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov. Do týchto aktivít je potrebné zapájať aj žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

V prípade, ak v prostredí školy dôjde ku kyberšikane, riaditeľ školy alebo ním poverená osoba by mala zostaviť tím zamestnancov školy, ktorý **navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania**.

Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:

- zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
- zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania, ak sa agresor nachádza v priestoroch školy

Preverovanie a zisťovanie kyberšikany by malo prebehnúť bezodkladne, kým agresor ešte nie je dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili. V tomto smere treba zabezpečiť, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom. Následne je potrebné zabezpečiť zistenie vhodných svedkov a uskutočniť individuálne rozhovory alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami.

V prípadoch kyberšikany je kľúčové uchovať dôkazy takéhoto konania a to už aj pri podozrení na kyberšikanovanie. Keďže tieto útoky prebiehajú pomocou informačno-komunikačných technológií, je vhodné pri zabezpečovaní dôkazov požiadať o pomoc správcu siete alebo externého experta. Uložiť šikanujúcu komunikáciu v SMS správach, chate, ponižujúce fotografie, komentáre, printscreen v online aplikácii. Ide o dôležité opatrenie, keďže dieťa môže mať logickú tendenciu všetky hanlivé obsahy a zmienky v online priestore mazať, aby zabránilo ich ďalšiemu rozširovaniu.

Následne je potrebné vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania kontaktovať:

- zákonných zástupcov alebo osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo
- zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu prípadne zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený.

V rámci riešenia kyberšikany na školách je vhodné pri zisťovaní a preverovaní používať anonymné dotazníkové metódy. Počas celého priebehu je potrebné viesť písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania a pri každom rozhovore s obeťou, agresorom alebo svedkami kyberšikanovania **zabezpečiť prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov.**

V prípade ak sa kyberšikana pomocou spomínaných metód a nástrojov zistí alebo existuje dôvodné podozrenie, že k nej došlo, je potrebné príslušným útvarom Policajného zboru ohlásiť podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

Opatreniami na riešenie kyberšikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, sú najmä odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť, zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom a zaistenie bezpečia obete.

Opatrenia na riešenie kyberšikany pre agresora sú odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť preloženie agresora do inej triedy

alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie a uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 školského zákona, čiže:

- ak sa žiak previní proti školskému poriadku, možno mu uložiť napomenutie alebo pokarhanie od triedneho učiteľa, majstra odbornej výchovy, pokarhanie od riaditeľa, podmienené vylúčenie alebo vylúčenie.
- ak žiak svojím správaním a agresivitou ohrozuje bezpečnosť a zdravie ostatných žiakov, ostatných účastníkov výchovy a vzdelávania alebo narúša výchovu a vzdelávanie do takej miery, že znemožňuje ostatným účastníkom výchovy a vzdelávania vzdelávanie, riaditeľ školy alebo školského zariadenia, okrem špeciálnych výchovných zariadení, môže použiť ochranné opatrenie, ktorým je okamžité vylúčenie žiaka z výchovy a vzdelávania, umiestnením žiaka do samostatnej miestnosti za prítomnosti pedagogického zamestnanca.

Riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia bezodkladne privolá

- a) zákonného zástupcu,
- b) zdravotnú pomoc,
- c) Policajný zbor Slovenskej republiky.

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní, orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a zákonnými zástupcami

V júli 2021 vznikol na území Slovenskej republiky nový nástroj na boj proti kyberšikane. Novelou Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. bol v ust. § 360b legislatívne vymedzený trestný čin *Nebezpečného elektronického obťažovania*. Trestný zákon v spomínanom paragrafe vymedzil:

(1) Kto úmyselne prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, počítačového systému alebo počítačovej siete podstatným spôsobom zhorší kvalitu života iného tým, že:

a) ho dlhodobo ponízuje, zastrahuje, neoprávnene koná v jeho mene alebo dlhodobo inak obťažuje, alebo

b) neoprávnene zverejní alebo sprístupní tretej osobe obrazový, zvukový alebo obrazovo-zvukový záznam jeho prejavu osobnej povahy získaný s jeho súhlasom, spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť alebo privodiť mu inú vážnu ujmu na právach,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až štyri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) na chránenej osobe, alebo

b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

a) a spôsobí ním značnú škodu,

b) s úmyslom získať pre seba alebo iného značný prospech, alebo

c) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený.

Ako uvádza dôvodová správa k zákonu č. 236/2021 Z. z. kybernetické obťažovanie, či šikana, sa realizuje sa najmä zasielaním správ elektronickej komunikácie (emailov), sms správ, zverejňovaním videí, záberov (fotografií), informácií a údajov na internete, s cieľom obťažovať alebo ubližovať druhej osobe. Výpočet možno sumarizovať nasledovne: vulgárne SMS, vyhrážanie, urážanie cez SMS, telefonické obťažovanie (aj prezváňaním, anonymnými telefonátmi), vytváranie webových stránok s nevhodnými obrázkami, fotkami obete, vtípmi a narážkami, ktoré zosmiešňujú a

ponižujú. Vytváranie skupín na sociálnych sieťach mierených proti obeti, natáčanie a zverejňovanie zosmiešňujúcich, urážlivých videí a fotografií bez vedomia a súhlasu obeť, vytváranie blogov, ktoré poškodzujú obeť, falšovanie a ukradnutie identity, šírenie osobných informácií, údajov, klebiet.

Na to, aby bol spáchaný trestný čin nebezpečného elektronického obťažovania podľa ustanovenia § 360b ods. 1 písm. a) musia byť naplnené tieto znaky a podmienky:

a) páchatel' musí konať úmyselne – Páchatel' koná úmyselne vtedy, ak chce spôsobiť následok predpokladaný Trestným zákonom, pričom ho spôsobí konaním uvedeným v skutkovej podstate daného trestného činu. Páchatel' teda vedome a cielene iného ponižuje, uráža, zastrahuje alebo inak obťažuje prostredníctvom elektronickej komunikácie, pričom páchatel' takto koná dlhodobo a chce spôsobiť následok – zhoršenie kvality života poškodenej osoby.

Úmyselné konanie je jednou z foriem zavinenia – vnútorného vzťahu páchatel'a k trestnému činu, pričom v prípade úmyslu páchatel' vie, že koná protiprávne a napriek tomu chce konať spôsobom opísaným v skutkovej podstate trestného činu (v tomto prípade dlhodobo zhoršovať kvalitu života iného konkrétnym spôsobom vymenovaným v skutkovej podstate).

b) páchatel' musí konať prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, počítačového systému alebo počítačovej siete – Trestný čin nebezpečného elektronického obťažovania musí byť spáchaný konkrétnymi prostriedkami – telefón, tablet, počítač, notebook. Protiprávna činnosť je teda páchaná v digitálnom priestore, a nie osobne.

c) páchatel' musí svojím konaním podstatným spôsobom zhoršiť kvalitu života iného – Následkom konania páchatel'a musí dôjsť k podstatnému zhoršeniu kvality života poškodenej osoby. Trestným právom sa budú postihovať iba najnebezpečnejšie prípady kybernetickej šikany. Znak skutkovej podstaty trestného činu „podstatné zhoršenie kvality života“ nachádzame aj pri trestnom čine nebezpečného prenasledovania (tzv. stalking), preto možno vychádzať pri interpretácii skutkovej podstaty trestného činu nebezpečného elektronického obťažovania aj z právnych názorov a súdnej praxe týkajúcej sa stalkingu (pokiaľ ide o uvedený znak).

Podstatné zhoršenie kvality života spočíva v **takom obmedzení doterajšieho života poškodeného, ku ktorému dôjde proti jeho vôli nežiaducimi zásahmi páchatel'a do osobnej, rodinnej, ale i profesijnej sféry života poškodeného, pričom môže ísť najčastejšie o obmedzenia v rovine záujmovej, kultúrnej, športovej a pod.** Rozhodujúcim pritom bude i v týchto súvislostiach vždy hľadisko **subjektívne pocit'ovanej ujmy poškodeného, aj keď určitým spôsobom objektivizované, teda nikdy hodnotenie podľa akéhosi priemerovaného obvyklého spôsobu života poškodeného.** Z praxe je možné uviesť prípad, kedy poškodená osoba bola opakovane nútená meniť svoje telefónne číslo, aby sa tak vyhla nežiaducim atakom páchatel'a, následne bola nútená zmeniť i svoje zamestnanie, pričom konanie páchatel'a gradovalo až do takej miery, že poškodená bola prinútená vyhľadať psychologickú pomoc. Súhrnne preto možno uviesť, že **v prípade podstatného zhoršenia kvality života na strane poškodeného, sa vyžaduje také konanie páchatel'a, ktoré je reálne spôsobilé zmeniť zaužívaný spôsob života poškodeného.**

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vydalo **Smernicu č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.** Podľa tejto smernice, žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný aj za iné trestné činy, ktorých skutková podstata môže byť kyberšikanovaním naplnená. Ide najmä o trestné činy:

- ublíženia na zdraví,
- obmedzovania osobnej slobody,
- lúpeže,
- vydierania,
- hrubého nátlaku,
- nátlaku,
- porušovania domovej slobody,
- sexuálneho násillia
- sexuálneho zneužívanlia,
- krádeže,
- neoprávneného užívania cudzej veci,

- poškodzovania cudzej veci,
- nebezpečného vyhrážania sa,
- nebezpečného prenasledovania,
- výroby detskej pornografie,
- rozširovania detskej pornografie,
- prechovávanía detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
- ohovárania

V prípade kyberšikany je teda možnosť brániť sa podaním trestného oznámenia, avšak trestne zodpovedná za takéto konanie je v aktuálnych podmienkach len osoba staršia ako 14 rokov.

Napriek tomu šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku. Skutočnosť, že fyzická osoba **nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.**

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi **bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.**

Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:

- neprekazenia trestného činu,
- neoznámenia trestného činu alebo
- ublíženia na zdraví.

V prípade, ak sa kyberšikanovanie týka maloletých – či už v pozícii agresora alebo obeť, škola by mala spolupracovať s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie a ďalšími odbornými

pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne. Jednou z možností je aj spolupráca školy s orgánmi sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V neposlednom rade je kľúčová komunikácia s rodičmi maloletého agresora.

Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní

podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania, spáchania trestného činu alebo opakovane páchal priestupky v súvislosti so šikanovaním.

Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania, skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov a opatrenia, ktoré prijal.

Komunikácia so zákonnými zástupcami

Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ by mali priebežne informovať zákonných zástupcov, o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastráňovanie. Úlohou riaditeľa školy, koordinátora prevencie a triednych učiteľov je vopred preveriť navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu kyberšikanovania na žiakov.

Riaditeľ školy by mal pravidelne oboznamovať s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:

- všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- zamestnancov školy príslušnej školy,
- prípadne osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo
- zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

Riaditeľ školy, pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci musia dbať pri rozhovore so zákonnými zástupcami obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória. **O týchto úkonoch osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.**

Úrad komisára pre deti

Úrad komisára pre deti sa v našich podmienkach podieľa na ochrane práv detí podporou a presadzovaním práv priznaných dieťaťu podľa **Dohovoru o právach dieťaťa a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná**. Na rozdiel od ostatných orgánov ochrany práv sa komisár zaoberá výlučne právami detí.

Každý má právo obrátiť sa na komisára pre deti vo veci porušovania práv dieťaťa alebo ohrozovania práv dieťaťa. Dieťa má právo obrátiť sa na komisára pre deti priamo alebo prostredníctvom inej osoby aj bez vedomia rodičov, poručníka, opatrovníka alebo inej osoby, ktorej bolo dieťa zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov.

Komisár pre deti posudzuje okrem ostatných podnetov aj podnety v oblasti kyberšikanovania a jednou z možností, ako riešiť prípady kyberšikanovania, resp. zmierniť jeho následky je obrátiť sa na tento orgán. Podnety Komisárovi pre deti sa môžu týkať porušovania práv dieťaťa v škole alebo aj mimo územia školy.

Možné následky kyberšikany

Podľa viacerých medzinárodných výskumov (HBSC, EUKO, TIMSS, GSHS a PISA) sa dá tvrdiť, že s kyberšikanovaním má skúsenosť približne každé tretie dieťa. Do úvahy je potrebné brať aj fakt, že ide o štatistiky vychádzajúce z prípadov, kedy sa obeť kyberšikany zdôverila, čiže reálna štatistika zahŕňajúca aj zamlčané prípady bude celkovo vyššia.

Medzi časté následky, ktoré kyberšikana môže na obeť zanechať patria:

- zanedbávanie školských povinností, zlyhávanie v škole, vyhýbanie sa škole, u dospelých podobné problémy v zamestnaní,
- psychosomatické ťažkosti (zdravotné ťažkosti spôsobené psychickými príčinami) – bolesti brucha, poruchy spánku,
- pocity hanby, trápnosti, poníženia, smútku, depresie, úzkosti,
- neustály strach a pocit ohrozenia,
- pocit vlastného zlyhania, pokles sebavedomia a dôvery v ľudí,
- bezvýchodiskovosť a beznádej,
- násilie voči iným, pomsta,
- zníženie spoločenského postavenia a uplatnenia agresora kyberšikany,
- sebapoškodzovanie, samovražda.

Prípady kyberšikany z praxe

Z výskumu, ktorý realizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave v spolupráci s eSlovensko, o.z. vyplýva:

- Najčastejšie sa mladí ľudia (49,8 %) stretávajú na internete s nadávaním a vysmievaním, na druhom mieste s ohováraním alebo šírením nepravdivých informácií (42,6 %), samotné kyberšikanovanie uvádza 5,9 % účastníkov výskumu.
- Mladí ľudia sami priznávajú, že na internete si najčastejšie „robia srandu z iných“ (59 %), vysmieávajú sa alebo nadávajú niekomu (49,8 %) a fotografujú alebo natáčajú iných v trápnych situáciách, a potom to zverejnia (16,5 %).
- 65,4 % obetí kyberšikanovania vie, kto je agresorom. Najčastejšie je to niekto, koho poznajú naživo (buď zo školy alebo z okolia) alebo ich známy z internetu (18,5 %).
- Ak sa dospievajúci stretnú s kyberšikanovaním, vo väčšine prípadov o tom nikomu nepovedia. Ak sa niekomu zveria, tak je to najčastejšie kamarát (v 21,1 % prípadov). Niekomu dospelému o incidente povedalo len 8,9 % mladých ľudí – a to 6,9 % z nich rodičovi a 2 % učiteľovi.

Príklady zo slovenských škôl

Obete sú agresori, agresori sú obeť

Spolužiaci si na Facebooku nadávali, posielali si vulgárne odkazy. Online hádky prerástli až do online šikanovania. Ak to nebolo adresované im, považovali to za neškodné a zábavné. Ak sa to dotklo ich osobne, boli urazení a žiadali o pomoc učiteľa. V tomto prípade boli všetci zúčastnení aj obeťami aj agresormi. Agresori boli aj z usporiadaných rodín, s pevnými morálnymi zásadami, ale aj z rodín, kde boli rodičia

rozvedení, mali málo času na deti, nedostatočne s nimi komunikovali a nevenovali pozornosť tomu, čo ich deti robia. Všetci si ubližovali navzájom. Niektorí rodičia túto situáciu vôbec neriešili, ani keď ich na to upozornil učiteľ. Na prvý pohľad to pôsobilo ako nezáujem, ale mohlo to byť aj prenášanie zodpovednosti na školu.

Riešenie: Učiteľ si vytvoril pracovný profil na Facebooku a žiaci vedia, že ich kontroluje. Na triednickej hodine učiteľ pustil film o šikanovaní a vysvetlil, kam až nevinná zábava môže dôjsť. Šikanovanie sa už nezopakovalo. Vzťahy v triednom kolektíve boli primerané veku, išlo o snahu o zviditeľniť sa v rámci vrstovnickej skupiny.

Fotky v spodnej bielizni

Žiačky sa na WC samé nafotili v spodnej bielizni. Potom fotografie rozšírili pomocou mobilu po triede. Spolužiaci sa im začali posmievat' a fotky sa šírili ďalej po celej škole prostredníctvom WhatsAppu a iných aplikácií. Žiačky prestali chodiť kvôli tomu do školy.

Riešenie: Učiteľka sa porozprávala so žiakmi, ktorí sa posmievali, vysvetlila im, prečo je ich správanie škodlivé. Žiaci fotky po upozornení už ďalej nešírili a postupne sa o tom prestalo v škole hovoriť. Obete samé uznali, že boli hlúpe, keď také fotky šírili medzi spolužiačky a spolužiakov.

Falošné emaily o homosexualite

Agresor vnikol do emailu obeť, ktorá sa neodhlásila zo svojej pošty. Obeť má poruchu pozornosti spojenú s hyperaktivitou. V jej mene agresor poslal spolužiakom vulgárne maily, kde sa priznal k homosexuálnej orientácii. Spolužiaci na to upozornili učiteľa. Agresora sa nepodarilo odhaliť.

Riešenie: Obeť navštevovala psychológa. V škole zrealizovali prednášku o kyberšikanovaní. Obeť si následne zmenila heslo k emailu. Šikanovanie sa neopakovalo, ale obeť je možným terčom šikanovania aj v budúcnosti, prispieva k tomu aj jej správanie. Učitelia si viac všimajú obeť, aby v ranom štádiu odhalili nové šikanovanie, ak sa objaví.

Vydieranie na Facebooku

Agresori vnikli spolužiakovi do Facebooku a prečítali si všetky jeho správy. Začali obeť vydierať, že povedia všetkým, čo a s kým si píše. Chceli od nej, aby im nosila pomôcky do školy. Rodičia obeť si to všimli a obeť sa doma priznala. Rodičia na to upozornili školu.

Riešenie: Agresori svoj čin odôvodnili tým, že si z neho chceli spraviť srandu a nechcelo sa im do školy nosiť školské pomôcky. Agresori a obeť si to za prítomnosti učiteľa vysvetlili. Agresori sa obeť ospravedlnili. Odvtedy sa akceptujú, problémy medzi nimi už nie sú.

Nová žiačka v triede

Do školy prestúpila nová žiačka. Agresor vytvoril na Facebooku stránku, na ktorej ju napádal a vysmieval sa jej. Na stránke postupne pribúdali hanlivé komentáre, fotografie, nadávky od ďalších žiakov a začalo sa to prenášať aj do reality v triede.

Riešenie: Učitelia prípad zachytili skôr, než prerástol do väčších rozmerov. Agresor, ktorý vytvoril stránku, nebol odhalený. Spolužiaci, ktorí pridávali hanlivé komentáre, boli poučení o škodlivosti ich správania. Prípad bol vyriešený a uzavretý aj s pomocou CPPPaP. Stránka na Facebooku bola zmazaná cez službu Stopline.sk.

Erotické služby

Agresor vnikol do profilu žiačky a začal ponúkať v jej mene sexuálne služby. Spolužiaci a obeť o tom povedali učiteľke. Školský informatici zistili, že IP adresa počítača, z ktorého sa to začalo šíriť, bola mimo mesta, čiže podozrenie nepadlo na žiakov školy.

Riešenie: Agresor sa nenašiel. Obeť dlho bojovala s nálepkou „*dáma ľahkých mravov*“, zmazala si profil na Facebooku a takmer rok nechcela mať s Facebookom nič spoločné. Škola zorganizovala pre žiakov prednášku o bezpečnom používaní internetu a kyberšikanovaní.

Cudzí mobil

Každý deň prichádzal agresor k spolužiačke a vzal jej mobil z lavice. Čítal si jej smsky a pozeral si, s kým telefonovala. S postupom času začal agresor posielat' ľuďom z jej mobilu a z jej telefónneho zoznamu neslušné správy. Ak mobil nemala na lavici, tak sa jej prehraboval vo veciach, kým ho nenašiel. Spolužiakom sa to zo začiatku zdalo vtipné, ale neskôr o tom povedali učiteľke.

Riešenie: Po informovaní rodičov agresora a pohovore s ním sa kyberšikanovanie zastavilo. Učítelia a spolužiaci si viac všímajú či sa to neopakuje. Agresor sa už neodváža brať mobil obeť a nie to ešte písať z neho smsky.

Láska na Facebooku

Žiačka na svojom facebookovom profile napísala o milostnom príbehu, ktorý prežila. Ostatní spolužiaci to začali komentovať, neustále sa k tomu vracali a robili si z nej posmech za to, že verejne odhalila svoje city. Žiačka žije v usporiadanej, slušnej rodine. Má starostlivých rodičov, ktorí keď sa to od nej dozvedeli, prišli do školy a oznámili šikanovanie.

Riešenie: Učiteľ upozornil žiakov na ich nevhodné správanie. Obeť príspevok z Facebooku zmazala a zmenila si nastavenia súkromia. Polícia zorganizovala pre žiakov prednášku, na ktorej im objasnila, čo všetko môžu očakávať na internete a taktiež ako sa voči tomu môžu brániť. Žiaci sa postupne prestali o problém zaujímať, žiačka napriek tomu ostala v kolektíve osamotená.

Vylúčenie z kolektívu

Niektoré dievčatá sa pokúšali presvedčiť triedu, aby prestala komunikovať s jednou spolužiačkou, tak na internete ako aj v reálnom živote. Obeť a jej rodičia to oznámili škole.

Riešenie: Škola informovala rodičov agresorov. V triede, kde to prebiehalo, sa urobila prednáška. Po diskusii o kyberšikanovaní si všetci vstúpili do svedomia, a sami tvrdia, že

by to už nechceli zažiť. Situácia sa upokojila. Trieda sa z väčšej časti do ignorovania spolužiačky nezapojila. Postupom času s dievčaťom začali komunikovať aj tí, ktorí sa zapojili a tiež agresorky. Ich priateľstvo sa ale výrazne naštrbilo. Už sú z nich iba spolužiačky, nie kamarátky.

Zneužitý profil

Obet' sa po použití školského počítača neodhlásila zo svojho Facebooku a Ask.fm profilu, čo využili spolužiaci. Otvorili jej profily a v mene obeť vypisovali rôznym ľuďom urážlivé statusy, dievčatám dokonca so sexuálnym motívom. Šikanovanie ohlásila obeť, aj oznámila, kto sa jej nabúral do profilov.

Riešenie: Po rozhovore s rodičmi agresorov a pohovore s agresormi sa situácia už neopakovala. Obet' sa s tým vyrovnala, vysvetlila všetkým kamarátom, že to nepísala ona. Uvedomila si, a už aj ostatní spolužiaci, že odhlásiť sa z internetových stránok je veľmi dôležité. Učitelia informatiky vždy na záver hodín na to upozornia všetkých žiakov za počítačmi.

Upravené fotografie

Agresorka zosmiešnila spolužiačku tak, že jej fotografie upravila (oplešivela ju, zostarila ju, pridala na váhe, dokreslila ochlpenie...). Založila falošnú stránku na Facebooku a pridala rôzne hanlivé komentáre. Obet' bolo slušné, pekné, usilovné dievča, výborná žiačka. Sama nahlásila šikanovanie.

Riešenie: Po rozhovore s agresorkou a pod hrozbou nahlásenia na políciu šikanovanie prestalo. Trestom bola znížená známka zo správania. Motívom bola závisť. Falošný profil bol vymazaný.

Šikanovanie pedagóga

Na adresu triedneho učiteľa, ktorý odhalil a zastavil šikanovanie začali písať odhalené agresori na Facebooku vulgárnosti. Keďže mali ostatní žiaci s učiteľom dobrý vzťah, tak sa ho zastali a povedali mu, čo sa o ňom píše.

Riešenie: Učiteľ si pozval rodičov agresorov do školy. Bohužiaľ rodičia nekriticky obhajovali svoje deti, čím ich utvrdzovali v tom, že nič zlé nespravili. Vedenie školy sa v danej situácii správalo pasívne. Učiteľ rodičom agresorov predložil vypísané (nepodané) trestné oznámenie na políciu za urážanie, ohováranie a poškodenie dobrého mena. Rodičia si prečítali trestné oznámenie a po návrate domov sa šikanovanie učiteľa okamžite zastavilo.

Príklady kyberšikanovania s tragickými následkami:

Gdaňsk, Poľsko, 2006. Spolužiaci si ako cieľ šikanovania vybrali 14-ročnú Annu. Vyzliekli ju, obchytkávali a napodobňovali znásilnenie. Asi dvadsaťminútovú scénu nahrávali na mobilný telefón. Dievča sa s traumou nedokázalo vyrovať a obesilo sa.

Vermont, USA, 2003. 13-ročný Ryan bol dlhšiu dobu vystavený kyberšikanovaniu. Spolužiaci o ňom na internete rozšírili, že je homosexuál. Dievča, ktoré sa mu páčilo, si s ním začalo chatovať a následne zverejnila jeho ľúbostné vyznania na internete. Ryan následne spáchal samovraždu.

Missouri, USA, 2006. 13-ročná Megan sa zoznámila cez internet so 16-ročným Joshom. Nejakú dobu si s ním písala a zaľúbila sa do neho. Josh bola však v skutočnosti 49-ročná žena, matka Meganinej kamarátky, ktorá chcela zistiť, čo si Megan myslí o jej dcére. Keď sa jej zdalo, že už zašla vo virtuálnom vzťahu príďaleko, chcela ho ukončiť tak, že sa k Megan začala správať hrubo – nadávala jej, zverejňovala o nej urážlivé komentáre a napísala jej, že tu na svete pre ňu nie je miesto. Jej plán, podľa ktorého sa Megan mala uraziť a ukončiť komunikáciu, však nevyšiel. Megan spáchala samovraždu.